

ES MENURQUÍ

MISCELÁNEE DE LITERETURE, CIÈNCIES Y ARTS

Redecció y Edministreció
Bestió, n.º 13.

Nombre suéltu, 5 céntims de pte.
Id. etressad, 10 id.

CUNVERSECIÓ CURILOSE

Entre lavi 'n Xoni y mèstre Libòri

L. X.—Bôn die y bône selud, mèstre Libòri.

M. L.—Déu vus guard de mal, lavi 'n Xoni, quin señal vos per equí?

L. X.—Vees, m' han perlad de que sou un hòmu de gust, que tenu un periòdic qui sen diu Es MENURQUÍ, escrit en se nòstre lléngu, y venie e vèurer si éra une veritat.

M. L.—Escrit meterialmént en se nòstre lléngu no; però en se plome primé y llevò en s'imprente sí.

L. X.—Hé sentid e dir qu' está pusad d'une menére qui fa més bòn lletjir qu'exí còm fins are hem escrit es nòstru perlar; y puéstu pessaue per equí, ja que téng une estone que pèrdrer, m'he eturad per sebreu bé.

M. L.—Jò vus diré: cade cual té en equest mon ses sèues idées y es sèu môdu de pensar, lu cual deu esser respectad; però, còm un sòu no es bò per tutòm, epènes es *Vigie Quetòlic* de Ciutedèlle, qui escriu en questellá, va vèurer es primé nombre des tal periòdic, li va pigar tal frenesi, qu'emb es séu des die 10 de Juñ d'equest añ, el cumènze é insultar y e dirli qu'es llenguatje qu'use es bárberu, que no es menurquí ni u ha estad may, y mel pòse còm un pedas brut, cridant s'etenció de tote se vecindat.

L. X.—Si qu'es esser bámbuls. Quine necessidat i hevíe de tot essô, cuant tenie un mèdi es més pulid del mon per surtir des pas? Qu' hegués escrit tembè en menurquí y tutòm heu-

rie vist se diferèncie d'un y de s'altre y heuriem pugud judicar.

M. L.—Ja li cuntéste ES MENURQUÍ, emb es segon nombre des die 10 des metéx més, que li envii une gremátique, un dicciunari y un mèstre; però éll no ha estad d'equest perê. Se va tregar tot lu que li digué es periudiquet, qui se va vêurer ubbligad e defensarsê, no sòlemént de s'essuntu des llenguatje, sino dets insults y pruvuquecions que li hevie fét; y es *Vigie*, qui no s'esperaue tal respóste, va quedar mud còm un trónxu de còl.

L. X.—Y ets altres periòdics qu'han dit?

M. L.—*La Roqueta* de Palme de Mellòrque, qui escriu en mellurquí, es die 20 de Juñ cuntéste e nes seludu de ES MENURQUÍ, encare que equest no s'hegués dirigid més qu'e se prénsa de Menòrque, y li done le bèn vengude, fént une critique de bestant bòn géneru; però después, no sé que dimònis li va sutseir, qu' es die 27 se refá y me li diu le jenete, trettant de ridiculisarló perque no escriu còm es mellurquins, quetelans, velencians ò rusellunesus y no se prupòse unificarse emb élls.

L. X.—Idò, perqu'es que s'han estebblèrt quatre dielèctes de se lléngu quetelane? Perque no escriuen tots en quetelá? Perque *La Roqueta* escriu en mellurquí?

M. L.—Perque es molt difícil destruir es llenguatje de cade peís. No ubstant, i ha cèrtes persones qui creuen qu'élles u pòden tot y qu'ets altres han de seguir per fòrse es séu quemí; y sino, lléñe y maltrattu perque callin, ebusant exí de se prénsa, qui no heurie de servir may per equestes persunelidads y lletjeses.

L. X.—Bòne l'hem féte si un periòdic de Ciutedèlle y un altre de Mellòrque diuen que perlam y escrivim en bárberu.

M. L.—Quellau, que se *Reviste épicule* de Mehò ha cuntestad tembé e nes seludu d' ES MENURQUÍ y diu qu'es séu llenguatje ferá pêndrer efició e se lecture, especialmént e se juventud y e se gént del camp.

L. X.—No deu ser tant dulént dònq equest periòdic, cuant des tres pepés qui parlen déll, es de Mehó es es qui l'elabe.

M. L.—Que vuleu que us digui, lavi 'n Xoni; es *Vigie*

Quetòlic va quedar tan estemurdid en se cuntesteció que li va dunar Es MENURQUÍ, que no hevie tengud eíme de dir res més. Però totdune que va vèurer es segon escrit de *La Roqueta*, si va eferrar tan fort, que 'l cupie tot de cap e pèus es die 4 de Juriòl. Y per equebaró d'efeitar ni pòse un trusset derrère de se séue cuíte, qui se semble tant e nes menurquí segons es mòdu de perlarló evuy, còm lu que mus vòl fèr crèurer, e lu que li va pessar dins éll en se cuntesteció d'Es MENURQUÍ e nes séu primé insult. Lletjiu sino, lu que diu e nes cumpaï *La Roqueta* y cupiemne equi equest trusset..... «*vorán* com no *fará* cas de lo que li dihuen y 's riurá de *vostés* y á *La Roqueta* l' hi dirá Ruquete, sense mica de mala intenció... Ya *vorán* lo que 'n fa de *vostés* En Poc-cervell de Es MENURQUÍ, qui per cert que no 'n te *massa*.»

L. X.—Crac, ja li ha dit tot. E nes méu cuncépte, tròb que n' ha demustrad més pòc de cervéll es *Vigie*, cuant no va sèbrer cuntestar totdune y ha hegud de menesté que *La Roqueta* respungués per éll. Después, seguint es refrañ qui diu: no i ha pitjó tescó qu' es des metèx lleñam, per dunarmos une mòstre des séu questis menurquí, mus embitle un escrit qui el vòl fèr mellurquí y demane per fevor e *La Roqueta* que mus perxi, dunantli nuticie, e n'equest fi, d'elgus escrits publicads per D. Jaume Ferrer sobre es nôstru llenguatje, qui diu sels e va trèurer des cap.

M. L.—May s'els heguère trèts de ses anques... Ah *Vigie*, *Vigie*! E pesar de qu' éts de se tère de ses *ens* y de ses *uns*, y encare que sapis bèn cèrt que nòltrus no deim *vorán*, ni *vostés*, ni *fará*, ni *massa*, ni *mica*, còm tempòc *agrairiam*, *cargo*, ni res de tot exò, sóls per estar sumis e *La Roqueta*, alses se coe altre vegade y fas còm es cans erenélles qui lladren cuant se creuen segús. Y *La Roqueta*, perqu' es des peís de ses *ans* y de ses *ons* y tembé d'une ille mejó qui fa es cap de se pruvincie, mus vòl impusar es séu llenguatje, essént es nôstru tant distint que no pòd seguir de ningune menère totes ses séues régles.

L. X.—No digueu essò, per emor de Déu, qu' are si ha efejid un altre sabi, qui bax de se cape d' *estudiant*, ja veureu

còm mus ferá ecutar es cap de bòne menére.

M. L.—Hé lletjid dins *Es Mehunés* des die 18 d' equest més lu que me deis y per cèrt qu' hé trubad prou raru qu' un estudiant rutinari vulgui curretjir fins e dos mèstres séus: *Es Vigie* y *La Roqueta*. En essò li diuen une bòne pesse. Ni ha més de jurads e surtir? Ja 'n tenim tres, qui n' es per quatre? Còm s' ejuden!

L. X.—Vaye, vaye. Edios y dexem equest essuntu per un' altre uquesió.

M. L.—Edios, mun emig; y e revêurer.

Tò de prufète es *Vigie*
 S' ha dad, còntre **ES MENURQUÍ**;
 Y ha perid se prufessie,
 Vulê imitá es Mellurquí.
 Essò u dirá qui el llejesqui,
 Es qui trebae pròp déll,
 Y tot equell qui edvertesqui,
 Qu' es éll, qui té.....

PÒC-CERVELL.

RUMANSU

Saben, lectós, es mutiu
 Perque es célebre *Vigie*,
 Cuntestant es primé nombre
 D' **ES MENURQUÍ**, tant s' irrite?
 No etinen perque l'etaque
 Y rudemént el betie?
 No es sòlemént es llenguatje
 Lu qui li còu y li pique,
 Es perque el punt va cunêxer
 No ére de se séue lligue.
 Es perque parle d' un mòdu,
 Qu' e nes menurquins esplique
 Ses còses exí còm son
 Y no emb une mitje tinte.

S' instrucció té dos pertids
D' idées bestant distintes:
Uns, sòls le vòlen per élls,
Y altres, per tots le desitjen.
Es qui en fan d' élle un estañ,
Si pòden, no' n donen mique;
Y cuant l' han de dar per fòrse,
L' esquessetjen y esquetimen.
Le menetjen des sèu mòdu,
L' eltèren y felsifiquen,
Y es valen de tots es mèdis
Perque sigui une mentide.
Y cuant veuen qu' en surt un
Qui exi còm élls no s' esplique,
Li péguen une messade
Perque el mon pèrdi de viste.

Exi u va intentá totdune,
De Ciutedèlle *Es Vigie*,
Més va ser tant pòc estut
Y mal dade s' investide,
Qu' Es MENURQUÍ va esquivar
Equell còp en velentie;
Féntlo quellar tan deprésse,
Que mud va estar quinze dies.

Llejex llevò *La Roqueta*;
y veéntle còm s' esplique,
Que mus vòl pusá en ridicul,
Que mus pèrxe y mus trepitxe,
Torne e recubrar curatje,
De cap e péus le cupie,
Y efegintni un tròs des sèu
Ecabe de fer se figue.

Còm demane lavi'n Xoni,
En menurquí es pòse e escriurer;
Y mus ha fét tante gracie
En se segòne investide,
Que no pòden quelcular

Lu que pensam mus estime.

Ni ha des séus qui sòls i veuen
Perqu' éll els e done viste
Y mus diuen memerratxu
O còse més epuquide;
Però nòltrus no' n feim cas
De gént qui perdone vides
Y mus n' enam e nes fét,
E guñarlís se pertide.

Perque en llòg de menurquí,
Saben qu' ha escrit *Es Vigie?*
Un mitj mellurquí estrembòtic,
Còm pòd dir se séue tie.

Die devuit d' equest més
Ha perid un altre escribe
Es periòdic mehunés
Y qui *un estudiant* se firme.

Diu que pòc s' han ucupad
Des menurquí e n' equeste ille;
Lu cual es un gran elògi
Per equells qui mus critiquen.
Y si e n' exò si efejex
Que' l saben sòls de rutine,
Perque no' n tenim escòles,
Ni mèstres, ni tempòc llibres,
Cumpendrán quin menurquí
Tan pulid es es qu' imiten
Equets emellurquinads
Es Mehunés y Es Vigie.

P' escriurer còm élls escriuen
Sense réngle ni ductrine,
Val més feró còm perlam;
Y el ménus tenim un guie,
Qui mus servex molt milló
Que se séue urtugrefie.

Es MENURQUÍ.

Sacciò Humurístique

QUI TOT U VÒL TOT U PÈRD

Un homu molt evaru tenie un porc y el vulie metar sense fer *présents*, en contre de lu que s' ecustume en equest' ille.

Va demenar un cunsey e un vesí emig seu, dientli equestes peraulas.

—¿Com u ferieu emig Geroni per metar es porc sense fèr *présent* e ningú y per tutom quedár cuntént y enguenad?

—Gervasi, digau que vus l' han rubad y no tendreu que dunar res.

—Exi u feré. Moltes gracias Geroni per es bon cunsey.

Y s' en va enar e ca sèue tot setisfét.

Es vespre en Geroni li va pèndrer es porc per questigar se sèue evericie.

En sol demá demetí cuant en Gervasi es va exicar de durmir va enar e dunar menjar en es porc, y no el va trubar.

Tot ple de péne va enar e cuntaró en es seu emig.

—¿Ay Geroni! ¿Creuríes que m' han rubad es porc?

—Exuxí u heveu de dir Gervasi, y vus creurá tutom.

—¿Si es ve que me l'han rubad!

—Casi mu fereu crèurer e jo y tot. Nau y digauó á tutom exuxí.

—¿Si no es mentide! Cuant m' hé execad de durmir no l'hé trubad.

—¿Qué bé que u sebeu dir Gervasi! Bé homu exí en surtireu en se vostre.

En Gervasi s' en va enar tot desesperad dexant en Geroni mort de riurer.

Va enar e visitar tots es vesins per vêurer qui li dería nuticie d' es porc pero ningu el va crèurer y s' en van emburlar d' éll.

Es cap d' un añ, en Geroni va trubá en Gervasi pes querrè y li va dir.

—Ido, d' elló des porc que vus van rubar ¿que no n' heu sentid' uló?

—No, emig Geroni, no n' hé sebud res més.

—Idó, ja no' n perleu, perque eí me vatj menjar es derré tros, y per cèrt qu' era gustós.

EPÍGREME

Un die, rudant se plasse,
Vatj dir, d' un querebessó:

—Qu' es per vèndrer?

—Si señó.

—Que trubau qu' en tendré masse?

—Perque el vol?

—Vos u direu.

—Jo!

—Sebeu perque servex?...

—Creg que vustê es divertex

Sense cumprarme une creu.

—Are me trettau d' etlot.

—Ja sé qu' es homu, un señó;

Pero, emb es querebessó,

Se mostre un querebessot.

F.

Xerades y endevinays

Sulució é se fugue de vucals de s' anterior nombre

Mumare mie, mumare

se més dolse cumpeñie,

qui le té no le cuneix

y qui le pèrd le suspire.

[Presentade per es señós J. C., J. S. y J. T.

ENDEVINAY

U U L A A M M N N E T I C

Ab aquestes trètze lletres s'ha de furmar es nom d'un celebrad músic mehunes.

PÒC CERVELL.

(Se sulució e nes procsim nombre.)

Imprénte de B. Fábregues, Querré Nou, 25.